

Acharee Mot | Yom Kipoer, en dan..?

Het leven is één en al contrast. De ene dag voelen we ons high en de volgende dag vragen wij ons af waar onze lage immorele neigingen vandaan komen. Bereid je voor en weet dat het leven er ná je meest sublieme momenten soms heel anders uit ziet. Gebruik dan de eerder opgedane inspiratie om valkuilen te omzeilen.

De dienst van Yom Kipoer wordt in Parashat Acharee Mot beschreven. In deze parasha lezen wij de grootste tegenstrijdigheid die er maar kan zijn. Deze parasha heeft drie hoofdstukken en is als volgt opgebouwd:

Leviticus hoofdstuk 16 gaat over de dienst van de Hogepriester, de Kohen Gadol, op de heiligste dag van het jaar, Yom Kipoer. Hier staat beschreven welke offers hij moest brengen, welke kleding hij op welk moment aandeed, hoe en voor wie hij verzoening verkreeg, welke handelingen hij in het allerheiligste moest verrichten enzovoort.

Hoofdstuk 17 beschrijft het verbod om offers buiten de Tempel te brengen en het verbod om bloed te consumeren. Ten slotte komt de onreinheid van een dode vogel aan de orde wanneer die niet geslacht is geweest.

Hoofdstuk 18 gaat over verboden relaties. Het Joodse volk mag zich niet gedragen zoals de immorele Egyptenaren, wiens land zij net verlaten hebben. Noch mogen zij de Kanaänieten, die in Israël wonen nadoen. Daarom is het verboden om een relatie te hebben met je vader, je moeder, je zuster of broer, je oom of je tante. Buitenechtelijke relaties zijn verboden alsook homoseksualiteit en bestialiteit.

Tegenstrijdig

Twee keer wordt er op Yom Kipoer, de Grote Verzoendag, uit de Torah gelezen. Bij het ochtendgebed wordt het eerste deel van Acharee Mot gelezen, hoofdstuk 16 dat over Yom Kipoer gaat.

Bij het middaggebed wordt het derde hoofdstuk van Acharee Mot gelezen, hoofdstuk 18 dat over verboden relaties gaat.

Het contrast kan niet genegeerd worden. Vraag 1: hoe komen twee zulke tegenstrijdige stukken in één Parasha? Enerzijds wordt de meest heilige dag van het jaar omschreven en anderzijds worden we gewaarschuwd tegen de meest immorele zaken!

Wie denkt er nu aan zoiets

Nog een vraag (2): waarom moeten wij op de heiligste dag van het jaar überhaupt geattendeerd worden op verboden relaties? Wie denkt er aan zoiets? Op zo'n speciale dag? Een dag waarop we witte kleren dragen zodat wij op

engelen lijken? Wanneer het middaggebed gezegd wordt is het grootste gedeelte van Yom Kipoer al voorbij. Men heeft dan al bijna een heel etmaal gevast en gebeden. Onze gedachtes gaan op dat moment al naar het hoogtepunt van Yom Kipoer dat meteen daarna plaats gaat vinden, namelijk het slotgebed dat Neila heet. Dan sluit G-d de deuren van de hemel en neemt ons mee naar binnen. Vlak voor dit bijzondere moment moeten we luisteren naar het verbod om niet intiem te zijn met een dier?

We hebben dan al bijna 24 uur gevast. Wij hebben om vergiffenis gevraagd. We voelen ons schoon en rein. Zelfs de Jood die door het jaar niet zo vaak op komt dagen, is aanwezig en voelt zich hemels en één met G-d. En dan dit? Je mag de naaktheid van je moeder of vader niet blootstellen! Je mag niet met een dier naar bed! Je mag niet met een koe trouwen. Wie denkt er nu aan zoiets, op dat moment?!?

Naar huis

Wanneer Maimonides de regels van Yom Kipoer in zijn wetboek omschrijft, eindigt hij met het volgende:

רמב"ם

הלכות עבודת יוהכ"פ ד, ב

ואחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב ולובש בגדי עצמו ויוצא לביתו וכל העם מלוין אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה על שיצא בשלום מן הקדש

En daarna waste hij zijn handen en voeten en trok hij zijn gouden kleren uit en deed zijn eigen kleren aan. En hij ging naar huis en het hele volk vergezelde hem tot zijn huis en hij maakte een feestdag omdat hij in vrede uit het heiligdom was gekomen.

Alles in de Torah alsook in de mondelinge leer is nauwkeurig omschreven. Nou vraag ik U geachte lezer (vraag4), welk belang het heeft voor ons om te weten waar de Hoge Priester heen ging na afloop van de dienst. Waar anders had hij naar toe moeten gaan? Naar het stadion voor de volgende wedstrijd? En behalve dat, in hoeverre is het naar huis gaan een onderdeel van een wet, vraag nummer 4 . Aangezien de Rambam, Maimonides, dit opneemt in zijn wetboek, kunnen wij niet anders concluderen dan dat het naar huis gaan van de Hoge Priester na afloop van Yom Kipoer een wet is. En niet alleen hoort deze regel erbij, het is ook nog het laatste voorschrift, het hoogtepunt van de Yom Kipoer-dienst!

Niet toevallig

Verder weten wij dat in het Jodendom de naam voor een persoon of een voorwerp niet toevallig is. Nee, de naam geeft de essentie weer van het voorwerp, dier of persoon. En dus moeten we proberen te begrijpen waarom

onze parasha Acharee Mot - na de dood - heet. De dood van wie? Wat? Waarom?

Het ging om Nadaw en Awiehoe, de twee zonen van Aharon de eerste Hoge Priester. Deze twee jongens waren niet zomaar gestorven. Ze waren namelijk te intensief en te spiritueel in de tabernakel bezig geweest. Heerlijk...voor hen, maar het was niet de bedoeling. Op een gegeven moment waren zij zo hoog gekomen dat hun ziel niet in hun lichaam meer kon blijven waardoor ze automatisch kwamen te overlijden.

De hele parasha heet Acharee Mot, na de dood. Deze naam heeft betrekking op elk detail van de hele parasha. "Na de dood" geeft kennelijk de essentie weer van ieder hoofdstuk en ieder vers in onze parasha.

Vraag nummer 5: wat is het verband tussen de titel van deze parasha en elk onderwerp dat daarin voorkomt? In hoeverre heeft de dienst op Yom Kipoer en verboden relaties betrekking op *na de dood*?

Tellen

Resteert nog één vraag, nummer 6: voor diegenen onder ons die wel vaker in een synagoge zijn geweest, is het bekend hoe de Hogepriester, op Yom Kipoer het bloed van de koe en de geit tegenover de ark en vervolgens tegen het gordijn sprenkelde. Hij moest eerst één keer naar boven sprenkelen en vervolgens zevenmaal naar beneden. De voorganger in de synagoge zingt dan op een meest prachtige melodie hoe de Hogepriester het sprenkelen telde:

Één (naar boven)
Één en één (naar beneden)
Één en twee (naar beneden)
Één en drie (naar beneden)
Één en vier (naar beneden)
Één en vijf (naar beneden)
Één en zes (naar beneden)
Één en zeven (naar beneden)

Wat een vreemde manier van tellen! Kon de priester niet gewoon één zeggen en vervolgens van 1 tot 7 tellen? Waarom elke keer weer die *één* toevoegen?

Om de kerngedachte van Yom Kipoer te kunnen begrijpen zullen we het verband tussen de naam van de parasha, 'Na de dood' en de essentie van Yom Kipoer moeten doorzien en de antwoorden op deze zes vragen ontdekken.

Na de dood

Het draait allemaal om *na de dood*. Om *daarna*. Over *tijdens* hebben we geen vragen. Tijdens Yom Kipoer is iedereen heilig. Dat is de sfeer, dat zijn de omstandigheden, het gevoel, het vasten, het dragen van witte kleren en het samenzijn in sjoel. De vraag is meer over het *daarna*.

Natuurlijk is Yom Kipoer bijzonder. Je voelt je op zo'n dag verheven, spiritueel gedreven, geïnspireerd. Je hart stroomt waarschijnlijk over van liefde, plezier en saamhorigheid. Maar hoe is het daarna? Hoe sta je er een uur later voor? Of na een dag, een week, een jaar?

Misschien zullen nieuwe omstandigheden bij jou ook voor een ander gevoel zorgen? Misschien ben je over een maand in een andere bui en ga je ineens over tot het verrichten van de meest grove daden?

Beide benen op de grond

Daarom lezen wij op Yom Kipoer, bij het middaggebed, dichtbij het hoogtepunt van deze meest heilige dag, over de meest gewone dingen waar een mens zich in het dagelijks leven door voelt aangetrokken. De ene meer en de andere minder. Maar iedereen moet op Yom Kipoer beseffen, op het moment dat hij zich zo verheven voelt, dat er ook een *daarna* is. Dat er gruwelijkheden in het leven zijn, dat mensen zich beestachtig kunnen gedragen. Wees ervan bewust vertelt de Torah ons, dat je moet opletten. Dat je niet dronken hoeft te zijn met je allerheiligste gevoel. Er is nog een *daarna*.

Niet zoals de twee broers Nadaw en Awiehoe. Die hadden geen *daarna*. Zij bleven daarboven vast in hun spirituele ervaring. Maar G-d wil dat wij terugkomen. Yom Kipoer is niet voor engelen. Één dag per jaar worden we met engelen vergeleken, maar de rest van het jaar is *daarna*.

Beide benen terug op de grond. De ladder van Yakow reikte weleenswaar de hemel, maar de onderkant stond op de grond. De bedoeling is dat wij de eenheid van G-d niet alleen daarboven ervaren, Één (naar boven), maar die eenheid ook in de zeven dagen van de week weten te brengen.

Één en één (naar beneden), Één en twee (naar beneden), Één en drie (naar beneden), Één en vier (naar beneden), Één en vijf (naar beneden), Één en zes (naar beneden), Één en zeven (naar beneden). Bij elke telling werd Één, G-d opnieuw genoemd, om te laten zien dat we de eenheid van G-d in de verscheidenheid (1-2-3-4-5-6-7) van de schepping weten te brengen.

Op zondag gebruik ik mijn tijd om vrijwilligerswerk te doen, Één in één.

Op maandag ga ik Tora leren, Één in twee.

Op dinsdag ga ik een extra goede daad doen voor mijn echtgenoot en mijn kinderen, Één in drie.

Op woensdag ga ik boodschappen doen en zorg ik dat ik enkel koshere producten aanschaf, Één in vier.

Op donderdag ga ik challa bakken, Één in vijf.

Op vrijdag steek ik de Shabbat kaarsen aan en maak ik kidoesh, Één in 6.

Op Zaterdag ga ik leren over de parasha, Één in 7.

Dagelijks leven

Fantastisch dat je het zo fijn hebt gehad op Yom Kipoer, maar hoe was het toen je thuiskwam? Ben je überhaupt naar huis gegaan? Heb je wel een huis? Wat voor een zin heeft het om zo heilig te doen in sjoel als je daarna niet weet hoe je thuis moet komen. Het hoogtepunt van de Yom Kipoer dienst van de Hogepriester was juist zijn thuiskomt; de aandacht en de sfeer waarmee hij zijn familie tegemoetkwam na afloop van de meest heilige dag van het jaar!

Bestaat G-d bij jou ook in het dagelijks leven en in de diversiteit van de schepping? Lukt het je om ook in je dagelijkse beslommeringen je als ambassadeur van G-d te gedragen of is Yom Kipoer en de eenheid van G-d alweer vervaagd en verdwenen?

Hieruit leren wij ook dat Yom Kipoer niet alleen gereserveerd is voor de elite onder ons, de mensen die nooit een zonde begaan.

Vandaar dat de Torah juist bij het middaggebed ons laat horen over het meest lage gedrag, zoals je vrouw even voor een affaire verlaten. Wees je ervan bewust, vertelt de Torah, dat niet alles constant heilig is, dat de gemiddelde mens er ook bij hoort ook al heeft hij nog zo veel overtredingen in z'n boekje staan. Hij hoort er ook bij. Maar wees gewaarschuwd tijdens je meest sublieme momenten en weet dat het leven er *daarna* soms heel anders uit kan zien.

Handhaven

Vandaar dat we met een morele tegenstrijd te maken hebben.

Op Yom Kipoer worden wij opgeroepen om onze sublieme energie door te voeren naar onze dagelijkse activiteiten. Anderzijds, als we beproefd worden, kunnen we weten dat wij ooit in een Yom Kipoer-bui waren en dat wij die speciale energie nu aan het werk kunnen zetten om ons hoofd boven water te houden, ook op moreel gebied. En dat wij ons niet laten meesleuren in allerlei seksuele of andere misdrijven en tegenstrijdigheden.

מִי־יַעֲלֶה בְּהַר־ה' וּמִי־יָקוּם בְּמִקְוֵם קֹדֶשׁ:

Wie zal G-d's berg beklimmen en wie is in staat om zich op de heilige plek te handhaven?

In dit vers, Tehilim 24-3, vraagt David niet alleen wie de berg van spiritualiteit kan beklimmen, maar ook wie in staat is om daar te blijven.

Iedereen gaat op dieet, maar wie houdt het vol?

Iedereen vindt Yom Kipoer fijn, maar wie kan het gevoel handhaven en meenemen naar de zeven dagen van de week, *één en zeven*.

Één en al contrast

Het leven is één en al contrast. De ene dag zijn we helemaal high en de volgende dag vragen wij ons af waar onze lusten en begeertes vandaan komen. Vandaar dat we juist op Yom Kipoer voor het meest lage en immorele gedrag gewaarschuwd worden. Denk niet, zegt de Torah tegen ons, dat het van nu af aan allemaal koek en ei gaat zijn. Bereid je voor. Neem dit heilige moment mee. Gebruik je inspiratie van nu om jezelf ook morgen te bewapenen tegen alle valkuilen van het dagelijks leven.

Besprenkel je bloed en je energie niet allen naar boven. Één naar boven, maar verspreid het ook op zondag, Één en één naar beneden, op maandag Één en twee naar beneden, op dinsdag Één en drie naar beneden enzovoort.

Pak die eenheid, dat intieme gevoel van één met G-d en ga ermee naar huis, naar je dagelijkse aardse bezigheden. Nadaw en Awiehoe zijn niet als gangsters gestraft. Hun overtreding was juist dat ze hun hemelse gevoel in de hemel hebben gelaten. Ze hebben verzuimd om de eenheid van G-d te openbaren in de diversiteit van het aardse bestaan.

Daarna

Nu begrijpen wij waarom de Rambam het naar huis gaan van de Hogepriester aan het einde van Yom Kipoer als onderdeel opneemt in de dienst van de allerheiligste dag.

Het is niet alleen een deel, het is het hoogtepunt van Yom Kipoer. Een huis kan vol met familieleden zijn die zich op allerlei manieren kunnen gedragen. Hoe reageer je daarop in de drukte van je dagelijks leven? Behalve alle afspraken, verantwoordelijkheden, stress en tijddruk waaronder wij worden verwacht te opereren zoeken wij ook naar momenten van rust, eenheid en onderling respect.

Het draait er allemaal om hoe je je *daarna* gedraagt.

G-d nodigt ieder mens op aarde uit om Hem te dienen. Contrasten zijn er, buienverschillen bestaan, maar wij hebben de sleutel in onze handen om ons evenwicht te handhaven. We verdwijnen niet in onze spirituele ervaringen en we weten ons ook te handhaven in een zee van tegenstrijdigheden.

Gemar chatima tova, dat U verzegeld zult zijn voor een goed en zoet jaar!

Bracha Heintz

Gebaseerd op een les van Rav YY Jacobson

Help jij mee om de continuïteit van deze artikelen te waarborgen? Door te sponsoren word je een actieve partner en steun je ook verdere activiteiten! Doneren kan hier op chabadutrecht.nl/doneren.

